

2021.

NJUZLETER

Uvodna reč

Godina za nama je za rad Inicijative mladih za ljudska prava bez obzira na drugu pandemijsku godinu bila izazovna pre svega zbog ograničenja javnog prostora za delovanje i naših napora da simbol mržnje i poricanja ratnih zločina - mural Ratka Mladića uklonimo i tako očistimo obraz Beograda i Srbije.

Trudili smo se u prošloj godini da podstaknemo dijalog između srpskog i kosovskog društva organizacijom još jednog festivala "Miredita, Dobar dan!", ovog puta u Prištini. U odnosima zvaničnog Beograda i Prištine pokušavali smo da predstavimo važnost ali i prepreke u pronalaženju nestalih osoba iz rata na Kosovu, kao i da se ovo pitanje konačno postavi kao jedno od najuregentnijih za čije rešenje je neophodno preuzimanje odgovornosti od strane obe vlade i međunarodne zajednice. Naša misija da podstičemo pozitivni mir u regiji ogledala se u tome da zahtevamo poštovanje zakona i povratničkih prava Dragice Gašić na Kosovu kao i da kontinuirano podsećamo da bez priznanja i adekvatne memorijalizacije albanskih civila koji su tajno zakopani u Batajnici nema evropske budućnosti Srbije.

U okviru programa tranzicione pravde pratili smo komemoracije posvećene ratovima i ratnim zločinima iz perioda 1990-ih u Srbiji, Bosni i Hercegovini, Kosovu i Crnoj Gori. Kao konačni rezultat ovog monitoringa, početkom ove godine objavili smo regionalni izveštaj i priručnik o komemorativnim praksama za period od januara do oktobra 2021. godine. Reagovali smo na i dalje rastući trend ekstremizma i slavljenja ratnih zločinaca od strane institucija i

Inicijativa mladih za ljudska prava
Beograd, Srbija
Decembar 2021.
yihhr.org

Uvodna reč

političkih partija, podsećajući javnost u Srbiji i regionu bivše Jugoslavije da bez univerzalnog poštovanja žrtava nema ni mrve od “pogače pomirenja”. Zato smo 11. jula prošle godine najavili postavljanja virtuelnog spomenika žrtvama genocida u Srebrenici “Život je ono što sanjaju mrtvi”, autorke Mie David.

U okviru programa obrazovanja o ljudskim pravima održali smo četiri radionice (jednu online i tri uživo) za mlade istraživače i istraživačice na temu “Kako da istražujem i izveštavam o stanju ljudskih prava?”. U okviru ovog programa, predstavili smo našu novu informativnu platformu defende.rs gde na jednom mestu možete naći sve relevantne činjenice o stanju ljudskih prava u Srbiji na osnovu javno dostupnih izveštaja domaćih i međunarodnih organizacija. Kao praktičan dodatak sajta, defende.rs pruža praktične savete kako se možete obratiti nezavisnim kontrolnim institucijama u Srbiji.

Kao kontrapunkt dnevnom poricanju ratnih zločina i genocida u Srebrenici, producirali smo šest razgovora kao i zbornik radova sa ličnostima iz oblasti umetnosti, aktivistima/kinjama za ljudska prava i novinarima na temu genocida u Srebrenici. Takođe, sproveli smo dva treninga na temu “Prakse sećanja na genocid u Srebrenici” gde smo okupili mlade aktiviste i aktivistkinje sa ciljem da ih upoznamo sa sudski utvrđenim činjenicama u vezi sa genocidom u Srebrenici.

Otvaranjem izložbe „Progovara(lj)mo“ Muzeja ratnog djetinjstva iz Sarajeva u oktobru, prostorijama Endžio hab-a u Beogradu, u oktobru otvorili smo tematsku nedelju posvećenu borbi protiv seksualnog nasilja u ratu. Pored izložbe, u okviru tematske nedelje organizovane su i panel diskusije, promocije knjiga i projekcije filmova, u cilju podsećanja javnosti u Srbiji na problem seksualnog nasilja u ratu i potrebe preživelih. U okviru našeg globalnog programa, objavili smo analizu o ulozi medija u ratnim dešavanjima pod nazivom “Uloga medija u ratnim zločinima: Slučajevi Bosne i Hercegovine i Ruande”.

Od svog nastanka do danas, Inicijativa se bori za iste vrednosti. Bez obzira na predstojeće izbore ili pandemiju, ostajemo na istom kursu s tim što ćemo pokušati da 2022. godine budemo još aktivniji na polju obrazovanja mladih kao i inovativni u odnosu prema regionalnom suočavanju sa prošlošću. Uprkos pretnjama ratom u BiH i prekinutim dijalogom u odnosima Srbije i Kosova, nastavljamo borbu za mir u regionu, ne samo kao odsustvo rata, nego kao trajni proces koji podrazumeva rad na prevenciji nasilja i permanentnu saradnju zemalja i ljudi u regionu baziranu na temelju poštovanja i solidarnosti. Stranice koje su pred vama predstavljaju pregled naših aktivnosti u prethodnoj godini koju teško da bismo prebrodili bez naših aktivistkinja, aktivista, saborkinji i saboraca, građana i građanki Srbije i regije bivše Jugoslavije koji kritikuju ali i podržavaju naš rad.

IZDVAJAMO

Online razgovor sa Jasmilom Žbanić, rediteljkom filma “Quo vadis, Aida?”

Suočavanje s prošlošću kroz umetničke forme.

Zajedno sa Inicijativom mladih za ljudska prava iz Hrvatske imali smo tu čast da ugostimo Jasmilu Žbanić, rediteljku filma “Quo Vadis, Aida?” koji je nominovan je za Oskara u kategoriji za najbolji strani film, kao i za dve Bafta nagrade. Motivacija za stvaranje filma, proces snimanja, podrška filmu u postjugoslovenskim zemljama, izazovi koji predstoje u promociji filma, deo su tema o kojima smo razgovarali sa rediteljkom, Jasmilom Žbanić.

– Emocija je najvažnija, da ljudi osete šta je značilo biti u tom julu 1995. tamo i šta znači život bez dece. Tako da kad god neko pozove na neki sukob i na neki rat, kažu: čekaj, imam iskustvo, barem iz filma te neke žene znam šta rat donosi i ne pada mi napamet da ulazim u tako nešto. Iluzorno je misliti da će se rat sprečiti zato što je neko gledao film, ali ako bismo na ovaj način senzibilisali mlade ljude da već u školi vide ovako nešto i da im nikad niko ne može prodati priču da je rat rešenje za bilo šta, možda bismo i uspeali da odgajimo generacije koje ne bi htele da ratuju – izjavila je Jasmila Žbanić.

Razgovor koji je moderirala Branka Vierda iz YIHR Hrvatska možete pogledati na [ovom linku](#).

Jasmila Žbanić, rediteljka filma

Scena iz filma “Quo vadis, Aida?”

Izložba fotografija „Duša Srebrenice“ sarajevskog fotografa Midhata Poturovića

Suočavanje s prošlošću kroz umetničke forme.

Izložba fotografija „Duša Srebrenice“ sarajevskog fotografa Midhata Poturovića otvorena je 3. jula, u Endžio HABu. Izložene fotografije nastale su u posleratnom periodu tokom dugogodišnjeg rada na pričama o genocidu u Srebrenici. Fotografije sa izložbe možete pogledati [ovde](#).

Ivan Đurić iz Inicijative mladih za ljudska prava, koja je organizator izložbe, rekao je da je ona potrebna zbog toga što je odnos Srbije prema Srebrenici duboko pogrešan. “Odnos prema Srebrenici predstavlja omču oko vrata srpskom društvu”, rekao je Đurić za [Radio Slobodna Evropa](#).

Autor fotografija Midhat Poturović pripada generaciji onih koji su tokom rata na prostoru bivše Jugoslavije bili deca. “Ne smemo biti žrtve sopstvene mentalne lijenosti u potrazi za istinom. Generacije mladih moraju da se bore protiv lošeg naslijeđa roditelja, društva i nakaradnog političkog sistema”, poručuje Poturović.

Poturović je za serijal fotografija “Duša Srebrenice” nagrađen priznanjem “Hrvoje Polan”. Nagradu dodeljuje magazin GRAIN, uz podršku YIHR Srbija i nemačke nevladine organizacije Forum Ziviler Friedensdienst - Serbia.

NIKOME SE NE PONOVILO

Genocid u Srebrenici i borba protiv zaborava

Srebrenički zbornik

Zbornik “Nikome se ne ponovilo” nastoji da odgovori na gotovo svakodnevna negiranja genocida u Srebrenici i istorijski revizionizam koji dolaze čak i od visokih zvaničnika zemalja nekadašnje Jugoslavije, posebno iz Srbije i iz delova Bosne i Hercegovine. Zbornik možete preuzeti na linku [ovde](#).

Temi genocida u Srebrenici u Zborniku se prilazi sa četiri aspekta. Prvi deo Zbornika čine pravne analize različitih sistema i praksi, drugi deo su politički konteksti i predlozi rešenja za njihovo unapređenje, treći aktivnosti civilnog društva, posebno na polju memorijalizacije i komemorativnih praksi, dok četvrti deo čine tekstovi i iskustva aktivista i aktivistkinja, odnosno angažovanih umetnika i umetnica.

Različiti pristupi i stanovišta autora spajaju se u celinu koja čini zbornik “Nikome se ne ponovilo” koji je izrađen kao deo projekta “Zagovaranje, aktivizam, obrazovanje – nema mesta poricanju genocida u Srebrenici”.

Video sa promocije zbornika pogledajte [ovde](#).

Mladima u Srbiji je najpotrebnije da prestanete da ih trujete mržnjom prema drugima

Otvoreno pismo povodom Međunarodnog dana mladih

Na Međunarodni dan mladih upozorili smo javnost da mladi plaćaju najveću cenu ratnohuškačke politike i da je ogromna opasnost da će ta cena biti daleko veća ako Srbija nastavi da srlja u autoritarizam, agresivni nacionalizam i sukob sa svima u regionu.

Mladi u Srbiji su daleko konzervativniji i zatvoreniji od generacije svojih roditelja i deka i baka, prema svim istraživanjima i pokazateljima. Najmanje se vakcinišu (manje od 15% vakcinisanih), najmanje veruju u demokratiju (44% mladih misli da je demokratija najbolji oblik političkog vladanja) (Krovna Organizacija Mladih Srbije, avgust 2021) najveći su evroskeptici (21% mladih ima pozitivan stav prema EU). (KOMS, avgust 2021) Dramatičan podatak, koji mora svakoga da zabrine, je da samo 45% mladih podržava ideju trajnog mira sa kosovskim Albancima, (Institut za evropske poslove jun 2021) dok 55% ovu ideju ne podržava ili nije sigurna da li je podržava.

Među tim mladima postoji i novi Vladimir Živković, koji će dezertirati iz sumanutog rata i vratiti tenk pred Skupštinu Srbije, ali postoji i novi Legija i novi Arkan. Pitanje je za sve u Srbiji, ko će od njih imati veću podršku društva, institucija, države, ali i svih nas kao pojedinaca?

Saopštenje u celosti možete pročitati [ovde](#).

Festival „Mirëdita, dobar dan!“

Festival “Mirëdita, dobar dan!” održan je od 14. do 16. oktobra prvi put u Prištini uz predstavljanje moderne umetničke, kulturne i društvene scene Srbije.

Festival je otvorio film “Hold me right/Zaceli me” autorke Danijele Štajnfeld u Kinu Armata, koji donosi priču o osobama koje su preživele silovanje, o počincima seksualnog nasilja, kao i o trnovitom putu progovaranja o tom nasilju i procesu zaceljenja. Uz premijerno prikazivanje filma Danijele Štajnfeld u Prištini, prvi dan festivala obeležio je i nastup dreg kraljica iz Beograda: Loakiin i Rubella Feminine, uz pratnju DJ Jovijah.

Festival „Mirëdita, dobar dan!“

Drugog festivalskog dana, prištinskoj publici je predstavljena knjiga “Druga Srbija”, nakon čega je održana i debata “Koja je druga Srbija?”, na kojoj su govorili Sofija Todorović, Veran Matić i Škelzen Maljići, a debatu je moderirao Ron Đinovci.

Drugo festivalsko veče zaključeno je koncertom “Pavana and more”, pijanistkinja Branke Paralić i Nataše Penezić.

Poslednjeg dana festivala “Mirëdita, dobar dan!” predstavljena je knjiga “Iza sedam logora” Viktora Ivančića, Hrvoja Polana i Nemanje Stjepanovića, a knjigu je predstavila Vjera Ruljić iz ForumaZFD. Promociju je pratila i debata “Kultura kao političko oruđe”, na kojoj su govorili Milan Antonijević, Maja Stojanović, Jeton Neziraj i Nita Ljuci, a debatu je moderirala Auljona Kadriu.

Nakon debate otvorena je i izložba koja nosi isti naziv – “Iza sedam logora”, fotografa Hrvoja Polana kojoj je prisustvovao ministar kulture, omladine i sporta Kosova, Hajrula Čeku.

Osmo izdanje festivala u Prištini zatvario je film “Teret” srpskog reditelja Ognjena Glavonjića, čija projekcija je održana pred mnogobrojnom publikom.

Festival su, nažalost, obeležile pretnje na društvenim mrežama upućene novinaru Peru Jovoviću.

Više o festivalu pročitajte [ovde](#).

Tematska nedelja posvećena žrtvama seksualnog nasilja u ratu

Od 2. do 8. oktobra 2021. u Endžio Habu

Otvaranjem izložbe „Progovara(j)mo“ Muzeja ratnog djetinjstva iz Sarajeva u prostorijama Endžio hab-a u Beogradu, 2. oktobra 2021. godine, Inicijativa mladih za ljudska prava otvorila je Tematsku nedelju posvećenu borbi protiv seksualnog nasilja u ratu. Pored izložbe, u okviru Tematske nedelje organizovane su i panel diskusije, promocije knjiga i projekcije filmova, u cilju podsećanja javnosti u Srbiji na problem seksualnog nasilja u ratu i potrebe preživelih.

Kroz lične priče, eksponate i isečke iz videosvedočenja, kao i radove nastale tokom radionice mapiranja tela, izložba „Progovara(j)mo“ prikazuje iskustva žena koje su preživele ratno seksualno nasilje i dece rođene zbog rata u Bosni i Hercegovini. Drugog dana Tematske nedelje organizovana je projekcija filma „Za one koji ne mogu da govore“ rediteljke Jasmile Žbanić, a 4. oktobra promocija knjige „Žena u okupiranoj Srbiji (1941 – 1944)“ autorke Ljubinke Škodrić. Fokus razgovora bio je na položaju žena u Drugom svetskom ratu i, posebno, na problemu seksualnog nasilja koje su doživljavale.

Tematska nedelja posvećena žrtvama seksualnog nasilja u ratu

Četvrtog dana Tematske nedelje (5. oktobar) organizovana je diskusija „Rat se nastavio drugim sredstvima – gde je antiratni otpor danas?“ u kojoj su učestvovala Staša Zajović iz Žena u crnom, Gizela Štanjo Tot, novinarka Mađar So iz Novog Sada, Ljiljana Spasić, aktivistkinja Građanske akcije iz Pančeva i Anđelija Vučurević, mirovna aktivistkinja iz Novog Sada. Učesnice su razgovarale o procesu tranzicione pravde u Srbiji, preprekama za njeno dostizanje, nepostignutim ciljevima i odgovornosti civilnog društva.

Narednoj diskusiji, 7. oktobra, pod nazivom „Problem seksualnog nasilja u ratu u Srbiji iz ugla institucija i javnosti“ prethodila je projekcija filma „Sjećaš li se mene u ropstvu?“ autorke Ane Manojlović (Radio Televizija Srbije). Pored Ane Manojlović, na panelu je govorila i Divna Prusac, novinarka iz Nezavisnog društva novinara Srbije, te su zajedno ponudile odgovore na pitanja kako mediji mogu uticati na kulturu sećanja i odgovornosti, te na pravedniji odnos društva prema problemu seksualnog nasilja u ratu. Uz njih, na panelu je o krivičnopravnim procesima za ove zločine pred nacionalnim institucijama govorila i Ivana Žanić, direktorka Fonda za humanitarno pravo koja je posebno istakla probleme mizoginije, nacionalizma i nerazumevanja traume seksualnog nasilja u okviru ovih procesa. Razgovor je vodila Sanja Pavlović, aktivistkinja iz Autonomnog ženskog centra.

Poslednjeg dana Tematske nedelje, 8. oktobra, aktivistkinje i aktivisti Inicijative mladih za ljudska prava i Autonomnog ženskog centra organizovale su proslavu 30-godišnjice postojanja Žena u crnom uz emitovanje kratkih video zapisa o akcijama posvećenim problemu ratnog silovanja. Proslavi su prisustvovala i aktivistkinje, kao i žene preživjele ratne zločine iz Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Crne Gore.

Tematska nedelja je deo globalnog programa “Pojačavanje glasova žena pogođenih seksualnim nasiljem u ratovima na zapadnom Balkanu - kao doprinos kulturi suočavanja sa prošlošću i pomirenja u regionu” koji je realizovan u saradnji sa Autonomnim ženskim centrom i Ženama u crnom.

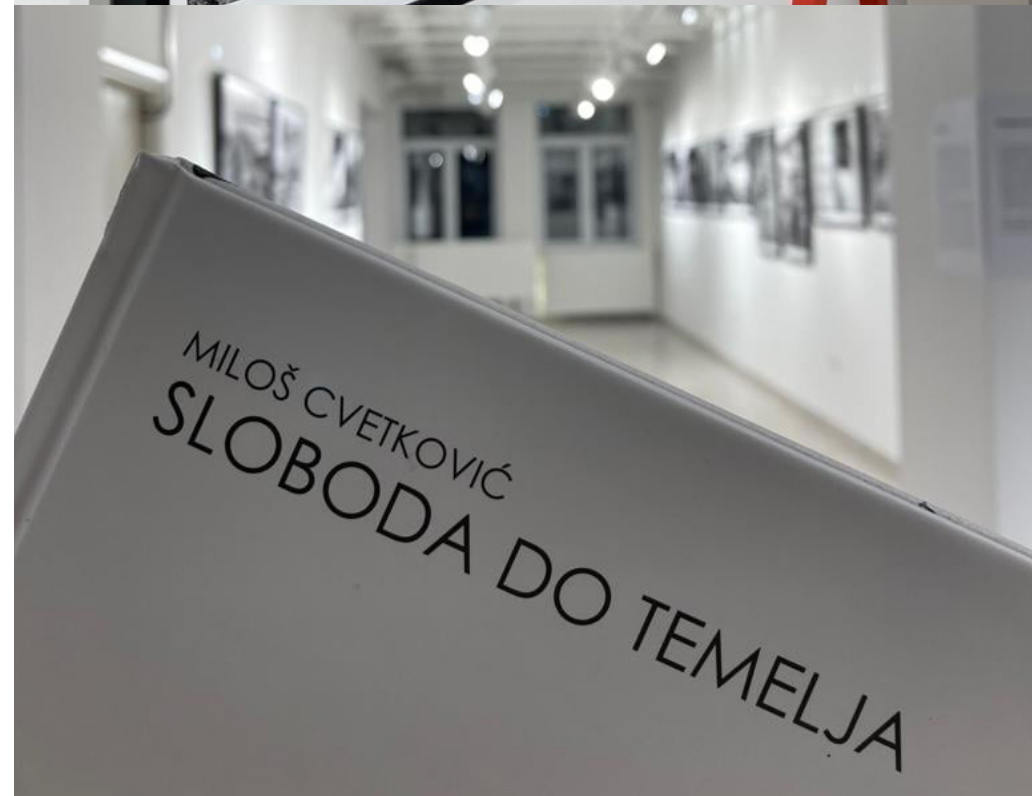
Izložba fotografija Miloša Cvetkovića “Sloboda do temelja”

Izložba fotografija Miloša Cvetkovića “Sloboda do temelja”, koje dokumentuju rat u gradu Vukovaru 1991. godine, otvorena je u “Endžio Habu” u novembru 2021. godine.

Izložba predstavlja izbor Cvetkovićevih fotografija objavljenih u istoimenoj fotomonografiji “Sloboda do temelja” (2021).

“Posle 30 godina ponovo proživljavam dramu. Hteo sam da pokažem da je rat strah, bol, smrt, tuga. I da se ne treba radovati na povike: `Idemo u boj`”, rekao je Cvetković.

Fotografije dokumentuju u ratnim dejstvima porušene zgrade u gradu, leševe na ulicama i među ruševinama, pripadnike JNA i teritorijalaca tokom borbi, kolone civila, kao i hrvatske zarobljenike nakon što je JNA potpuno ušla u grad na obali Dunava 18. novembra 1991. godine.

Konferencija “Kako stati na put poricanju genocida u Srebrenici?”

Zagovaranje, artizam, obrazovanje

Učesnici konferencije “Kako stati na put poricanju genocida u Srebrenici?”, koja je održana 9.12.21. u Beogradu, saglasili se da države sa Zapadnog Balkana u kojima se negira genocid u Srebrenici ne mogu da postanu članice Evropske unije.

U okviru panela “Krivična odgovornost za negiranje genocida u Srebrenici” govorili su izvršna direktorka Fonda za humanitarno pravo iz Beograda Ivana Žanić, direktorka Akcije za ljudska prava iz Podgorice Tea Gorjanc Prelević, političarka iz Bosne i Hercegovine Sabina Ćudić i profesorica međunarodnog prava Ajla Škrbić.

Na panelu “Suprotstavljene prakse sećanja” govorio je kodirektor organizacije “Hafiza Merkezi” Murat Čelikan iz Turske, Nedim Jahić iz Memorijalnog centra Srebrenica, direktor Vojvođanskog građanskog centra Željko Stanetić i Slađana Lazić iz FHP-a.

Konferenciju su organizovali Inicijativa mladih za ljudska prava, organizacija forumZFD u Srbiji i Nezavisno društvo novinara Vojvodine, a uz podršku Ministarstva spoljnih poslova Savezne Republike Nemačke. Konferencija je održana u znak sećanja na dan kada je 1948. godine usvojila Konvenciju o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida.

Marko Milosavljević za Al Jazeera: Prekinuti spiralu poricanja počinjenih zločina

Koliko god bila u manjini, i dalje postoji Srbija koja se ne miri sa zločinima, kaže Marko Milosavljević, programski koordinator Inicijative mladih za ljudska prava u Srbiji. U intervjuu za Portal Al Jazeera Balkans krajem novembra 2021. godine, naš Marko Milosavljević je govorio o građanskom otporu muralu posvećenom Ratku Mladiću, spremnosti i nespremnosti mladih ljudi kao i državnih ustanova u Srbiji da se suoče sa bliskom prošlošću, kao i šta su mogućnosti da se prekine spirala poricanja zločina.

Detaljnije

Podkast „Između redova“ RSE Aktivisti u riziku: Pogled iz Srbije

Povodom Međunarodnog dana ljudskih prava Radio Slobodna Evropa u svom podkastu 'Između redova' snimio je priču o Inicijativi i tome kako je biti aktivista za ljudska prava u Srbiji. Za Radio Slobodna Evropa o prošlosti organizacije i aktuelnim dešavanjima kao i svom ličnom viđenju aktivizma govore: Ivan Đurić (programski direktor YIHR), Fiona Jelići (programska kordinatorka YIHR), aktivistkinja Lenka Živanović i aktivista Uroš Milutinović.

Poslušaj emisiju

RAZGOVORI

Srebrenički razgovori

Tokom 2021, održali smo šest razgovora sa ličnostima iz oblasti umetnosti, aktivistima/kinjama za ljudska prava i novinarima na temu Srebreničkog genocida.

U februaru, predavanje na temu "Genocid u Srebrenici kroz prisluškivane razgovore" održao je Nemanja Stjepanović koji je učesnicima i učesnicama predstavio presretnute razgovore koji su se tokom jula 1995. godine odvijali između najviših zvaničnika vojnih i političkih struktura Republike Srpske i koji su korišćeni kao dokazi na suđenjima pred Tribunalom u Hagu.

U martu smo razgovarali sa Jasminkom Halilovićem, osnivačem i direktorom Muzeja ratnog djetinjstva iz Sarajeva. Kroz razgovor Halilović nam donosi detalje o razlozima zbog kojih je Muzej osnovan, kako je izgledalo prikupljanje predmeta, kakve su reakcije ljudi koji ga posete, kao i kakvu podršku imaju u Bosni i Hercegovini, ali i u regionu. Tema razgovora bilo je i to kako umetnost može da utiče na procese pomirenja i kako je izgledala kampanja #ChildrenAndGenocide, koja je podrazumevala prikupljanje dečijih sećanja na genocid u Srebrenici. Razgovor sa Jasminkom poslušajte [ovde](#).

Srebrenički razgovori

Razgovarali smo i sa Ajnom Jusić, predsednicom udruženja Zaboravljena djeca rata, na temu dece koja su rođena kao posledica rata, posledica patrijarhata na društva u kojem živimo, procesu suočavanja sa prošlošću u BiH kao i položaju žena tokom i nakon ratova devedesetih. Razgovor sa Ajnom Jusić poslušajte [ovde](#).

Tokom 2021, tema genocida u Srebrenici intenzivirala se i u regionu a posebno u Crnoj Gori, pa smo tako u aprilu ugostili i novinara Andreja Nikolaidisa sa kojim smo razgovarali o aktuelnoj političkoj situaciji u Crnoj Gori sa posebnim naglaskom na negiranje genocida u Srebrenici iz vrha vlasti. Razgovor sa Andrejem Nikolaidisom poslušajte [ovde](#).

U maju, održali smo “Razgovor o kulturi sećanja i memorijalizacije ratova 90ih” na kojem su govorile Almasa Salihović iz Memorijalnog centra Srebrenica, Branka Vierda iz Inicijative mladih za ljudska prava iz Hrvatske i Marijana Stojčić iz Centra za primenjenu istoriju. Fokus razgovora bio je na komemorativnim praksama, negiranju genocida u Srebrenici kao i o tome kako rastući nacionalizam utiče na kulturu sećanja u zemljama regiona. Razgovor možete poslušati [ovde](#).

Poslednji razgovor u ediciji Srebreničkih razgovora, održali smo sa Šejlom Kamerić, umetnicom iz Bosne i Hercegovine, pod nazivom “Ko je Bosanska devojka?”, a tema razgovora je bila o tome kakva je uloga umetnosti u procesima suočavanja sa prošlošću, može li artivizam doprineti izgradnji mira u budućnosti i da li je umetnost jezik kojim se možemo razumeti, čak i ako nam se maternji jezici razlikuju. Razgovor sa Šejlom Kamerić poslušajte [ovde](#).

Povratimo naš građanski prostor

Razgovori o fenomenu smanjena prostora za društveno delovanje

---

Projekat Povratimo naš građanski prostor ima za cilj da adresira trendove demokratskog nazadovanja i sužavanja građanskog prostora koji su primećeni u poslednjih nekoliko godina, naročito u zemljama Centralne i Jugoistočne Evrope. Ovakvi trendovi ugrožavaju principe i vrednosti na kojima je izgrađena Evropska unija, ukazujući na nedovoljno jak odgovor institucija i organizacija da efikasno odgovore na njih. O ovom fenomenu i izazovima koje on donosi, te načinima borbe razgovarali smo sa lokalnim organizacijama civilnog društva koje rade u Srbiji.

Razgovarali smo sa Radmilom Nešić, osnivačicom i direktorkom udruženja građana Ternipe, o uspesima i izazovima koje susreću u radu, kao i o načinima da ojačamo i proširimo građanski prostor. Razgovor poslušajte [ovde](#).

Razgovarali smo sa Zibijom Šarenkapić, osnivačicom i direktorkom kulturnog centra DamaD, o uspesima i izazovima koje susreću u radu, kao i o načinima da ojačamo i proširimo građanski prostor. Razgovor poslušajte [ovde](#).

Razgovarali smo sa Hedonom Estajem, osnivačem i direktorom organizacije Budi Aktivan 16, o uspesima i izazovima koje susreću u radu, kao i o načinima da ojačamo i proširimo građanski prostor. Razgovor poslušajte [ovde](#).

Šta je za tebe Srebrenica?

Ove godine, uoči 11. jula, 26. godišnjice genocida u Srebrenici, pitali smo mlade širom regiona šta za njih znači Srebrenica.

Sarajevo

Banja Luka

Čačak

Zagreb

Beograd

Ljubljana

Uoči godišnjice genocida u Srebrenici, pitali smo i istaknute aktivistkinje šta je za njih Srebrenica.

Anita Mitić

Sonja Biserko

Katarina Milićević

WYMD Talks

U okviru globalne mreže

World Youth Movement for Democracy održano je više online radionica i snimljeno nekoliko epizoda podkasta. Poželeli smo i da teme iz regiona približimo mladima iz zemalja sveta i time ukažemo na njihovu važnost, ali i sličnost sa dešavanjima iz drugih zemalja - Evrope, Afrike, Azije, Amerike odakle i dolaze zainteresovani za World Youth Movement for Democracy i njegove aktivnosti.

Tako smo u septembru 2021. godine razgovarali sa Hasanom Hasanovićem. Hasan je za vreme genocida u Srebrenici, u julu 1995. godine, imao 19 godina. Danas radi u Memorijalnom centru Srebrenica i autor je knjiga Kako preživeti genocid u Srebrenici i Glasovi iz Srebrenice. U podkastu koji možete poslušati na platformi [Anchor](#) Hasan govori o svom detinjstvu i doživljajima koje je delio sa bratom, početku rata, genocidu i godinama koje su usledile. Iako je brata poslednji put video živog u julu 1995. ističe da njegova priča nije protiv nikoga, ali je za svakoga - da je se seća i da uči iz nje.

Sledećeg meseca pričali smo sa Brankom Vierdom, programskom koordinatorkom Inicijative mladih za ljudska prava u Hrvatskoj. Sa Brankom smo pričali o tranzicionoj pravdi, suočavanju sa prošlošću i aktivizmu i saradnji mladih sa posebnim akcentom na Srbiju i Hrvatsku. O trenutnoj političkoj situaciji u Hrvatskoj, iskustvima iz prethodnih projekata i aktuelnim aktivnostima koje Inicijativa mladih za ljudska prava sprovodi možete čuti više u [Anchor](#) podkastu.

Foto: MC Srebrenica

Uloga medija u ratu i miru slučajevi BiH & Rwanda

Razgovor povodom promocije publikacije

U okviru projekta Youth and Atrocity Prevention na kom smo saradivali sa Global Initiative for Justice, Truth and Reconciliation objavili smo analizu o ulozi medija u ratnim dešavanjima pod nazivom The role of media in war atrocities: Cases of Bosnia and Herzegovina and Rwanda.

Analiza govori o razarajućim efektima koje propaganda može imati na društvo, a kao primeri su uzeti događaji iz Prijedora 1992. i genocid u Ruandi 1994. godine. Analiza se fokusira na uticaj koji su Radio Prijedor i Radio televizija Libre des Mille Collines, kao i novine Kozarski vjesnik i Kangura imali na stanovništvo Bosne i Hercegovine i Ruande i na tok ratova. Na kraju, analiza pruža i pregled epiloga koji se ogledaju u broju ubijenih, raseljenih i mučenih ljudi, ali i sudskim procesima i dostupna je na engleskom jeziku na [linku](#).

Povodom promocije analize organizovan je i javni događaj, diskusija pod nazivom Uloga medija u ratu i miru. Na njoj su o ulozi medija, kako u minulim ratnim dešavanjima, tako i u savremenom kontekstu, ali i o načinu na koji vidimo Druge i govorimo o njima, o mladima danas razgovarali Branko Čečen, direktor Centra za istraživačko novinarstvo Srbije (CINS), Azra Berbić, aktivistkinja, novinarka i projektna koordinatorica Post-Conflict Research Center (PCRC) i Milica Stojanović, novinarka Balkanske istraživačke mreže (BIRN), a moderirala ju je Kristina Gadže, projektna asistentkinja PCRC-a. Diskusiju možete pogledati na sledećem [linku](#).

Online konferencija Dear Future Volunteers

16. i 17. novembra putem Zoom platforme

Na konferenciji smo kroz dva panela i jednu interaktivnu radionicu, pokušali da odgovorimo na pitanja: Koji su to demokratski mehanizmi koji mogu podržati volontiranje kao alat izgradnje inkluzivnijih društava i omogućavanje pristupa pravima? Koji su izazovi i ko snosi odgovornost u današnjim trendovima volontiranja? Koje su priče globalnih volontera? U kojim akcijama su učestvovali? Koje promene i izazove je volontiranje donelo u živote ljudi?

Na prvom panelu pod nazivom “Volunteering for Inclusiveness”, u gostili smo Mirelu Rajković (Seeyn) i Mariju Perić (Mladi istraživači Srbije) i razgovarali o tome kako da osnažimo mlade ljude da volontiraju u svojim lokalnim zajednicama, o Zakonima o volontiranju u zemljama Zapadnog Balkana, o tome šta bi institucije mogle više da urade kako bi ohrabrine mlade iz marginalizovanih grupa da više učestvuju u procesu volontiranja.

Na drugom panelu pod nazivom “There is no I in volunteer”, sa Aleksandrom Anđelić i Milošem Stankovićem razgovarali smo o njihovom iskustvu u volontiranju, o tome gde se informisati o prilikama za volontiranje, o tome šta volontiranje znači za njih i kakve mogućnosti im je pružilo u daljoj karijeri.

Drugog dana konferencije, zajedno sa partnerima iz Ljubljana Pride, predstavili smo preporuke građana i građanki na temu inkluzivnog volontiranja koje smo prikupljali kroz ankete u periodu od avgusta do oktobra 2021. godine.

SEĆAMO SE

Inicijativa mladih za ljudska prava u Srbiji i ove godine je zahtevala priznanje i poštovanje žrtava ratova devedesetih, osobito žrtava ratnih zločina u nizu zajedničkih saopštenja, akcija kao i kroz online video prikaze i kampanje na društvenim mrežama. Iako su i ovu godinu obeležili spori sudski procesi za ratne zločine u Srbiji, poricanje ratnih zločina a posebno genocida u Srebrenici i slavljenje ratnog zločinca Ratka Mladića, u ovoj godini smo se trudili da podsetimo javnost da je u osnovi pomirenja na prostoru bivše Jugoslavije negovanje zajedničke kulture sećanja na žrtve bez obzira na nacionalnu pripadnost.

U februaru smo zajedničkim saopštenjem sa YIHR Kosovo podsetili na žrtve bombaškog napada na autobus Niš Ekspresa iz 2001. godine u kome je ubijeno 12, a ranjeno 10 civila srpske nacionalnosti što predstavlja jedan od težih zločina nakon dolaska međunarodnih misija na Kosovo koji nisu procesuirani. Istog meseca, u zajedničkom obraćanju javnosti sa YIHR Crna Gora odali smo poštovanje žrtvama otmice u Štrpcima i pozvali institucije Srbije i Crne Gore da otkriju nalogodavce, kao i da ubrzaju suđenje za ovaj zločin u Srbiji.

Početak aprila podsetili smo na godišnjicu opsade Sarajeva u kojoj je ubijeno više od 11 500 građana glavnog grada Bosne i Hercegovine koja je trajala 1425 dana. Na bivši jugoslovenski praznik Dana mladosti, 25. maja u zajedničkom saopštenju sa YIHR Bosna i Hercegovina podsetili smo na žrtve zločina u Bradini i Tuzli i zahtevali od sudske vlasti u Srbiji i Bosni i Hercegovini da pravično i efikasno okončaju sudske postupke, a od političkih institucija da prekinu sa praksom skrivanja i glorifikacije ratnih zločinaca poput Novaka Đukića.

U nedelju 11. jula u parku pored Predsedništva Srbije, u miru i tišini, upalili smo sveće za žrtve genocida u Srebrenici uprkos ometanjima huliganskih grupa. Kao alternativu zvaničnom narativu negiranja i nepoštovanja prema žrtvama Srebrenice, najavili smo da će u Beogradu uskoro biti instaliran virtuelni spomenik žrtvama srebreničkog genocida. Idejno rešenje virtuelnog spomenika “Život je ono što sanjaju mrtvi”, autorke Mie David, pobjedničko je rešenje aktivističkog konkursa “Nikome se ne ponovilo”. Obeležili smo Dan bijelih traka 31. maja i 6. Avgust, dan kada je 1992. godine zatvoren logor Omarska odajući tako poštovanje za civile bošnjačke i hrvatske nacionalnosti iz Prijedora koji ubijeni, mučeni i proterani iz ovog bosansko-hercegovačkog grada. Takođe, podsetili smo na žrtve zločina na Korićanskim stijenama gde je više od 200 muškaraca, nesrpskih civila iz opštine Prijedor 21. avgusta 1992. godine ukrcano u dva autobusa i umesto na razmenu iz prijedorskih logora, odvedeno na Korićanske stijene gde su ubijeni i bačeni niz liticu, u blizini planine Vlašić.

Sećamo se

Na godišnjicu otmice u Sjeverinu oktobra prošle godine, zahtevali smo od institucija Srbije da konačno priznaju žrtve ovog zločina, pronađu posmrtno ostatke i pravično obeštete porodice žrtava. Na 30 godina od pada Vukovara, učestovali smo u akciji Žene u crnom i pridružili se protestnom pismu državnim institucijama za pokretanje zakonske zabrane glorifikacije i rehabilitacije osuđenih za ratne zločine počinjene u Vukovaru i svim drugim mestima. Od organa vlasti zahtevali smo zajedno sa drugim organizacijama da “utvrde punu istinu o nestalima, otvaranjem svih državnih arhiva u cilju pronalaženja grobnica hrvatskih žrtava u Srbiji i da pokrenu sudske postupke za osnivanje logora i za ubijanje i mučenje hrvatskih civila i vojnika u logorima u Stajićevu, Begejcima, Sremskoj Mitrovici, Aleksincu, Nišu i Beogradu.

Krajem decembra obeležili smo godišnjicu ratnog zločina u Gornjoj Jošanici u opštini Foča, zajedničkim saopštenjem sa YIHR Bosna i Hercegovina u kome smo izrazili poštovanje prema 56 žrtava srpske nacionalnosti koji su ubijeni od strane pripadnika Armije BiH. U istom saopštenju osudili smo praksu nekažnjivosti tužilaštva i suda BiH prema počiniocima i nakon 29 godina od ovog zločina.

KOSOVO

Tokom prethodne godine, u odnosima Srbije i Kosova pozivali smo na nastavak zvaničnog dijaloga između Prištine i Beograda koje mora pratiti i dijalog unutar oba društva i između društava i pojedinaca. Zahtevali smo ravnopravnost u odnosu prema manjinama, transparentnost u zvaničnom dijalogu i primeni sporazuma posebno o temi nestalih osoba, kao i adekvatan odgovor institucija u Srbiji i Kosovu na kršenja ljudskih prava.

U januaru smo reagovali na cenzuru Radio Kosova serijala audio drama koje su posvećene nestalim osobama iz rata na Kosovu. Naš Marko Milosavljević je tim povodom objavio tekst [“Monopol na status žrtve”](#) na sajtu organizacije Nova društvena inicijativa iz Mitrovice. U februaru je u okviru projekta “Nacionalni konvent o Evropskoj uniji 2020/2021, Poglavlje 35: Ostala pitanja – Kosovo” koji realizuje organizacija InTER objavljena je analiza [“Efikasnost mehanizama institucija Srbije i Kosova u pronalaženju nestalih osoba iz rata na Kosovu u periodu od 2016-2020. godine”](#) čiji su autori bili naši Anđela Savić i Marko Milosavljević.

U martu smo nakon niza državnih komemoracija povodom početka NATO bombardovanja, [pozvali](#) predstavnike institucija da prekinu sa iznošenjem netačnih i nepotpunih podataka o žrtavama kao i slavljenjem ratnih zločinaca. U julu smo nakon ćutanja na grafite usmerenih protiv Srba na crkvi Sv. Spasa u Prištini, paljenja zastave manastira Gračanica i linča na povratnicu Dragicu Gašić u Đakovici, [zahtevali](#) od Vlade Kosova i međunarodnih misija da stanu na put neprijateljstvu prema srpskoj zajednici na Kosovu.

U avgustu smo [osudili](#) izjave Veljka Odalovića, predsednika Komisije za nestala lica Vlade Srbije i ratnog zločinca Vladimira Lazrevića, koji su nakon odlaska trupa vojske SAD-a iz Avganistana, u nekoliko izjava izrekli stav da će se to ponoviti i na Kosovu. U septembru smo nakon izjava pregovarača u zvaničnom dijalogu da je potpisan sporazum o razmeni arhiva po pitanju nestalih, zajedno sa YIHR Kosovo [zahtevali](#) od pregovaračkih timova Beograda i Prištine da što pre objave dokument na srpskom i albanskom jeziku o razmeni i/ili otvaranju tajnih arhiva kako bi javnost, a pre svega porodice nestalih bile upoznate sa daljim koracima u potrazi za nestalim osobama.

Kosovo

Zajedno sa više od 45 organizacija civilnog društva, a nakon niza incidenata u septembru povezanih sa pitanjem tablica, potpisali smo zajedničku izjavu u kojoj smo se obavezali da ćemo pored ostalog i dalje podsticati suštinsku i kontinuiranu debatu između civilnog društva na Kosovu i u Srbiji, blagovremeno razmenjivati informacije o problemima, okolnostima i stanju oba društva, zajednički reagovati na goruće probleme koji utiču na pogoršanje situacije na terenu i loše utiču na odnose između zajednica i zadržati u fokusu nerešena pitanja koja su usled trenutnih problema i incidenata marginalizovana.

U decembru smo osudili praksu zastrašivanja od strane BIA prema kosovskom novinaru Adriatiku Keljmendiju, kao i poruke mržnje koje su istog meseca ove godine poslate jednoj albanskoj porodici u Boru. Tom prilikom smo zahtevali od predsednice Vlade Srbije Ane Brnabić i Miroslava Lajčaka kao predstavnika EU da jasno osude ove napade, a od tužilaštva i policije da hitno i efikasno istraže ove slučajeve i prekinu sa praksom nekažnjivosti.

ZA ČIST OBRAZ BEOGRADA

Mural sa likom Ratka Mladića osvanuo je 23. jula u Beogradu, na uglu ulica Njegoševe i Alekse Nenadovića. Već 24. jula crvenom bojom izvrljana je ruka kojom Mladić salutira, a nakon prijave nekolicine građana "Beokom servis" saopštio je da je Komunalna inspekcija GO Vračar naložila uklanjanje grafita. S obzirom da ni tri meseca nakon iscrtavanja murala, reakcija inspekcije i nadležnih komunalnih službi nije bilo, odlučili smo da zajedno sa stanarima zgrade, građankama i građanima Beograda na Međunarodni dan borbe protiv antisemitizma i fašizma, 9. novembra 2021. godine uklonimo mural Ratka Mladića u Beogradu.

Iako smo 3. novembra uredno podneli prijavu skupa već 5. novembra MUP Srbije je doneo nezakonitu zabranu skupa. Tada smo saopštili da zabrana našeg skupa predstavlja obračun policije Srbije sa ostacima antifašističke i mirovne tradicije ove zemlje, dok u isto vreme, umesto zaštite sloboda i prava građana i građanki Srbije štiti lik i slavi krivična dela ratnog zločinca Ratka Mladića zajedno sa ekstremističkim grupama. Dan pred zakazani skup na kome je trebalo da bude uklonjen mural objavili smo otvoreno pismo u kome smo najavili da se nećemo odazvati na pretnje ministra Vulina u kome je najavio skup sa "krvavim srpskim glavama" jer je mural Mladiću postao spomenik "Srpskog sveta" pod zaštitom Republike Srbije. Nakon sramotnog hapšenja aktivistkinja Jelene Jaćimović i Aide Ćorović koje su 9. novembra bacile jaja na mural Mladiću izrazili smo solidarnost sa njima i

Za čist obraz Beograda

učestovali u protestnom spontanom okupljanju na trgu Nikole Pašića iste večeri.

Tokom novembra i decembra, iako su različite huliganske grupe išarale kako Beograd tako i druge gradove širom Srbije likom Mladića, građani i građanke su spontanijama uništavali grafite i lepili nalepnice preko grafita i murala sa porukom da je Ratko Mladić osuđeni ratni zločinac. Nakon više od 20 dana od najave skupa, aktivisti Inicijative su 25. novembra označili zonu oko spomenika Mladiću u okolnim ulicama kao zonu gde zakoni Srbije ne važe.

Nakon poniženja na Međunarodni dan borbe protiv fašizma, još veću sramota za Srbiju nam je vlast priredila 9. decembra na Međunarodni dan sećanja na žrtve genocida. Dok su nesposobne institucije mesec dana odlagale uklanjanje murala u Njegoševoj, hiljade Mladićevih glava iscrtano je po Beogradu i Srbiji. Tog 9. decembra je nemarnim i aljkavim postupkom Gradska opština Vračar pokušala da ukloni spomenik Mladiću u Njegoševoj pod okriljem noći. Prekrečena površina je potrajala čitavih 10 minuta od prve vesti u medijima da je mural uklonjen. Huligani su vrlo lako i brzo, vodom i krpom, vratili stari sjaj spomenika ratnom zločincu.

Istog dana je Evropski sud za ljudska prava u Strazburu obavezao Vladu Srbije da odgovori na pitanja u vezi sa ugrožavanjem bezbednosti aktivista Inicijative mladih za ljudska prava nakon zabrane javnog skupa od strane Ministarstva unutrašnjih poslova koji je bio zakazan za 9. novembar i u okviru kog je planirano uklanjanje murala Ratku Mladiću.

Foto: N1

Za čist obraz Beograda

Vlada je odgovorila na zahtev ESLJP 15. decembra 2021. godine, a zatim je i Inicijativa poslala mišljenje na odgovore Vlade 21. decembra. Evropski sud za ljudska prava odlučio je 7. januara 2022. godine da neće odrediti privremenu meru Srbiji zbog nedeletovornih istraga napada na kancelarije i zaposlene Inicijative. Od 9. novembra 2021, građanke i građani Beograda su više puta bacali farbu na mural ili išarali zid na kome je iscrtan i tri puta organizovali skupove tim povodom. Međutim, mural-spomenik Mladiću je i dalje ostao na raskrsnici ulica Njegoševe i Alekse Nenadovića uz doctran mural ratnom zločincu Dragoljubu Mihailoviću. Reakcija huliganskih grupa na niz pokušaja građanki/ građana, aktivistiknja i aktivista da se on uništi i ukloni je tekuća okupacija zidova i ulica Beograda oličena u velikom broju novih grafita koji slave Mladića kao heroja.

Uprkos osudama - nečinjenja vlasti da mural ukloni, kao i da se nasilnici koji brane mural procesuiraju - od strane izvestilaca Saveta Evrope, savetnice UN za prevenciju genocida, glavnog tužioca Međunarodnog rezidualnog mehanizma za krivične sudove i rezolucijom Evropskog parlamenta, do kraja februara 2022. godine niko nije osuđen za kršenje niza zakona: slavljenje ratnih zločina i ratnih zločinaca, nasilje, pretnje, ugrožavanje bezbednosti, javnog reda i mira kao i slobode okupljanja.

PROJIV ZLOČINACA

Uprkos presudama Stanišiću, Simatoviću i Ratku Mladiću kao i donošenju izmena Krivičnog zakonika u BiH poznatijeg kao tzv. "Inckov zakon" koji sankcionišu negiranje, poricanje i slavljenje ratnih zločina, 2021. godina je u Srbiji protekla u slavljenju ratnih zločinaca. Poricanje i slavljenje genocida u Srebrenici i Ratka Mladića obeležilo skoro svaki mesec prethodne godine, dok su pojedini ratni zločinci poput Dragana Vasiljkovića, Veselina Šljivančanina, Vojislava Šešelja, Vladimira Lazarevića i Vinka Pandurevića vrlo često bili u javnom prostoru i imali političku podršku od strane vlasti u Srbiji.

U januaru smo reagovali na informacije o tome da se u beogradskom "Shop 011" prodaju majice i različita vrsta odeće sa simbolima koji slave Ratka Mladića i genocid u Srebrenici. Pozdravili smo pravovremenu reakciju Ministarstva trgovine koje je privremeno obustavilo prodaju i rad ove prodavnice i podnelo krivičnu prijavu protiv ove firme. Međutim, zahtevali smo i krivično procesuiranje za ovaj vid profitiranja na zločinačkoj ikonografiji. Istog meseca naša Maja Žilić je napisala tekst "Radeta, Jojić i nepoštovanje suda" koji predstavlja hronološki i analitički prikaz ovog predmeta nakon što je Međunarodni rezidualni mehanizam za krivične sudove u Hagu 8. decembra 2020. godine ponovo pozvao vlasti Srbije da bez odlaganja uhapsu i izruče funkcionere Srpske radikalne stranke Vjericu Radetu i Petra Jojića, kako bi im se sudilo po optužbi za nepoštovanje suda. U optužnici se navodi da su Radeta

DUKS NOŽ ŽICA

Šifra proizvoda: 4021

1.990,00 RSD

Opis proizvoda

Pamučna dukserica visokog kvaliteta.

Na rukavu i kapuljači su prišivene diskre

Održavanje:

Prati na temperat

Ne iskuvavaj

Peglati sa u

Skupljanje na

Veličina

1

+

-

IZVINYENJE
Поштовани пријатељи,
Желимо да упутимо јавно извињање свима које смо уверили
нашом јучерашњом објавом.
Није нам била намера да пропагирамо било који вид
нетрпељивости према било коме.Порука спорног арт
имала сасвим други циљ од оног који се у страним
медијима и на друштвеним мрежама представља.
је потпуно извучена из контекста. Спорне објаве
повучене када смо приметили да су погрешно по
дом се још једном најискреније извињава
а пре свега нашим пријатељима и
исповести.

Foto: Peščanik

Protiv zločinaca

i Jojić uticali na svedoke u procesu protiv Vojislava Šešelja, tako što su pretnjama, ucenama i mitom nagovarali da promene iskaze ili da ne svedoče.

U aprilu smo zajedno sa još devet organizacija civilnog društva zahtevali od Ministarstva zdravlja i Ministarstva odbrane da utvrde ko je omogućio dopremanje velikog broja primeraka publikacije “Srebrenica – službena laž jedne epohe” u privremenu kovid bolnicu u beogradskoj “Štark areni”. Reakcija organizacija civilnog društva usledila je nakon teksta “Trovačka literatura za obolele” autorke Une Sabljaković, koji je objavljen u nedeljniku “Vreme”, a u kome se navodi da su kovid pacijentima u Areni bile dostupne tri publikacije “Pečata”, među kojima i “Srebrenica – službena laž jedne epohe”.

Nakon konačne presude Ratku Mladiću koji je osuđen na doživotni zatvor zbog genocida u Srebrenici i zločina protiv čovečnosti u više bosanskih opština, u junu mesecu smo reakcije vlasti na presudu kao i na sednicu Saveta bezbednosti nazvali sramotnim pokušajem da se izbegne odgovornost, potpiruje nacionalistička histerija i produbi nepoverenje između građana Srbije i ostatka sveta. U istom saopštenju od 9. juna jasno smo rekli da je netačna izjava premijerke Brnabić da je Srbija “posvećena istraživanju svih ratnih zločina, svih zločina, kao i za privođenje optuženih i kažnjavanje odgovornih za zločine”. Sasvim suprotno, vlasti smo pozvali da prestanu da od Srbije prave sigurnu kuću za Ratka Mladića kao i za druge zločince poput Novaka Đukića.

U julu mesecu smo osudili dodelu ordena Žandarmerije Goranu Radosavljeviću koji se sumljiči od strane Vlade SAD-a za ubistvo Braće Bitići. Naš Ivan Đurić je tim povodom za N1 izjavio da “oni koji

Protiv zločinaca

su mu dali orden ga nisu dali zato što misle da je nevin, nego su dali zato što opravdavaju tu politiku ostvarivanja ciljeva ratnih zločina.“ Početkom avgusta smo zajedno sa YIHR Kosovo osudili proglašenje ratnog zločinca Vladimira Lazarevića za počasnog građanina niške opštine Pantelej u Srbiji. Odavanje počasti podržala je skupština ove opštine u kojoj većinu čine odbornici Srpske napredne stranke (SNS).

U septembru smo zahtevali od Narodne biblioteke “Dositej Novaković” u Negotinu da ne ustupi javni prostor za promociju knjige Veselina Šljivačanina, osuđenog ratnog zločinca, planiranu za sredu 9. septembra u okviru dečijeg odeljenja ove biblioteke. Posebno smo pozvali Evropsku narodnu partiju (EPP) da se izjasni da li podržava to što Srpska napredna stranka (SNS), bez obzira na kritike EPP-a od pre četiri godine, u svom članstvu i dalje ima osuđenog ratnog zločinca. Biblioteka u Negotinu se javno oglasila da promocija neće biti održana u prostoru ove institucije dok se EPP kao SNS nisu oglašavali ovim povodom.

Krajem decembra osudili smo odluku načelnika Generalštaba Vojske Srbije Milana Mojsilovića da uruči spomenicu za učešće u odbrani od NATO agresije Vinku Pandureviću koji je pravosnažno osuđen na 13 godina zatvora po osnovu komandne i individualne odgovornosti za ubistva, istrebljenje i progone u i oko Srebrenice, u julu 1995. godine, što je pravno kvalifikovano kao zločin protiv čovečnosti i kršenje zakona ili običaja ratovanja. Istog meseca naš Marko Milosavljević je u podcastu Fonda za humanitarno pravo “Kulture sećanja u dijalogu” u razgovoru sa Jelenom Đureinović detaljnije govorio o praksama državne podrške osuđenim ratnim zločincima u Srbiji i regionu.

SOLIDARNOST

Tokom 2021. godine porastao je broj napada i zastrašivanja aktivistkinja, aktivista, organizacija civilnog društva, novinarki i novinara, kao i medija uopšte. Međutim, prethodnu godinu obeležila borba za rodnu ravnopravnost i protiv seksualnog nasilja uzrokovana istupima hrabrih žena koje su iskoristile svoj glas u javnosti da progovore o nasilju koje su preživele. Inicijativa mladih za ljudska prava u Srbiji je u oba pravca kretanja srpskog društva tokom prethodne godine iskazivala solidarnost sa ugroženim građankama i građanima, manjinskim grupama ali i sa onima koji su iskazivali građansku hrabrost i delovali u javnom interesu.

U januaru 2021, glumice [Milena Radulović](#) i [Iva Ilinčić](#) su javno posvedočile o seksualnom zlostavljanju koje su doživele od profesora glume Miroslava Aleksića. Njihova koleginica [Danijela Štajnfeld](#) je nekoliko meseci kasnije takođe hrabro progovorila o silovanju koje je doživela od Branislava Lečića. Krajem januara smo zajedno sa još 20 organizacija civilnog društva i medija [zahtevali](#) da se Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma izjasni o navodima iz nalaza Radne grupe za finansijsku akciju (FATF), da je u slučaju "Spisak" proverom 57 organizacija i pojedinaca iz medija i civilnog sektora bez odgovarajućeg pravnog osnova prekoračila svoja ovlašćenja i postupila suprotno preporukama i standardima ovog međunarodnog tela. Takođe, u zajedničkom saopštenju [zatražili](#) smo da Uprava za sprečavanje pranja novca i finansiranje terorizma preduzme konkretne korake da sanira štetu koja je nastala organizacijama i pojedincima koji su neprimereno targetirani.

Gušenje građanskih sloboda je trend koji se nastavio i u 2021. godini, pa smo tako kroz platformu "Tri slobode" [osudili](#) privođenje građanskog aktiviste Aleksandra Jovanovića Ćute nakon njegovog gostovanja u emisiji "Utisak nedelje" u martu 2021. godine. Takođe smo podržali i novinare i novinarku KRIK-a i kolege i koleginice iz CRTA-e koji su bili na meti režimskih napada u Narodnoj skupštini Republike Srbije u martu 2021.

U periodu oktobra i novembra, intenzivirali su se i napadi na mirovne aktiviste i aktivistkinje, kada su dva puta napadnute prostorije Žena u crnom, a zatim kada su privedene aktivistkinje Aida Ćorović i Jelena Jaćimović zbog bacanja jaja na mural Ratka Mladića. Tim povodom Inicijativa je kroz nekoliko saopštenja, skidanje grafita i učešće na skupovima izrazila podršku i solidarnost sa napadnutim aktivistkinjama. U decembru smo solidarno stali sa aktivistima iz Pančeva, Ljiljom i Branislavom Spasićem protiv kojih su podignute prekršajne prijave za učešće na mirnom protestu.

U nedostatku institucija koje bi trebalo da stanu u zaštitu branitelja i braniteljki ljudskih prava i novinara i novinarki, Inicijativa je obezbedila kanal komunikacije za građane i građanke putem kog i dalje mogu da se jave ukoliko su dobili pretnje na društvenim mrežama jer su se usprotivili crtanju murala i grafita ratnom zločincu Ratku Mladiću.

EDUKACIJA

Održane četiri radionice na temu “Kako da istražujem i izveštavam o stanju ljudskih prava?”

U toku 2021. godine, Inicijativa mladih održala je četiri radionice (jednu online i tri uživo) za mlade istraživače i istraživačice na temu “Kako da istražujem i izveštavam o stanju ljudskih prava?”.

Radionice su pružile učesnicima i učesnicama znanje o nameni i snazi jednog izveštaja o ljudskim pravima, o pripremama i metodama istraživanja koje se koriste u zavisnosti od načina prikupljanja informacija, kao i o načinima na koji se izveštaj formira i prezentuje javnosti.

Učesnici i učesnice su imali priliku da nauče više o izveštajima različitih institucija, o njihovoj važnosti kao i da se susretnu prvi put sa pisanjem Zahteva za slobodan pristup informacijama od javnog značaja kao i celokupnim procesom podnošenja Žalbe Povereniku za pristup informacijama od javnog značaja.

Predavači i predavačice na treningu su bili istaknuti eksperti u svojoj oblasti sa drugogodišnjim iskustvom u civilnom sektoru koji su svoje znanje i iskustvo preneli učesnicima i učesnicama sa idejom da budu pripremljeni za sve situacije sa kojima bi mogli da se susretnu ukoliko se upuste u rad istraživanja i izveštavanja.

Učesnici i učesnice su takođe imali priliku da posete i kancelariju Poverenika za pristup informacijama od javnog značaja i zaštite podataka o ličnosti i upoznaju se sa njegovim radom.

“Prakse sećanja na genocid u Srebrenici”

Tokom 2021, održali smo tri treninga na temu “Prakse sećanja na genocid u Srebrenici” gde smo okupili mlade aktiviste i aktivistkinje, novinare i novinarkе, studente i studentkinje iz Srbije kako bismo im omogućili da saznaju činjenice u vezi sa genocidom u Srebrenici kao i da se upoznaju sa dominantnim praksama sećanja na žrtve.

Na prvom treningu koji je održan online, naši učesnici i učesnice su imali priliku da razgovaraju sa ekspertima i ekspertkinjama iz regiona o tranzicionoj pravdi, rodnoj ravnopravnosti i sudski utvrđenim činjenicama. Trening je počeo predavanjima o osnovnim sudski utvrđenim činjenicama u vezi sa genocidom u Srebrenici a predavači su pokrili i pitanja koja se tiču uticaja politike u Srbiji na odnos prema žrtvama. Učesnici i učesnice programa su imali priliku da premijerno pogledaju prvi igrani film koji obrađuje temu genocida u Srebrenici “Quo Vadis, Aida?”. Priča filma je vezana za borbu Aide, nekadašnje profesorke, koja radi kao prevoditeljica za Holandski bataljon, koja pokušava da spasi i sačuva članove svoje porodice u nemogućim uslovima. Poslednjeg dana treninga, učesnici i učesnice programa su razgovarali sa glavnom glumicom filma, Jasnom Đuričić, koja je bila izložena ostrim kritikama u Srbiji zbog odluke da igra glavnu ulogu u filmu koji se bavi genocidom u Srebrenici.

Drugi trening za mlade novinare i novinarkе održalo je “Nezavisno društvo novinara Vojvodine” kao napredni trening za polaznike radionice iz 2020 godine. Trening je bio fokusiran na radove novinara i novinarki koji se tiču upoznavanja javnosti u Srbiji sa različitim

“Prakse sećanja na genocid u Srebrenici”

aspektima genocida u Srebrenici, životom u Srebrenici danas i pričama preživelih koje građani i građanke Srbije nemaju prilike da čuju.

Treći trening održan je uživo u Srebrenici gde su mladi različitih profila (novinari, novinarki, aktivisti, aktivistkinje, studenti, studentkinje, pravnici i pravnice) kroz tri dana imali priliku da posete Memorijalni centar Srebrenica i mezarje na kom su sahranjene žrtve genocida u Srebrenici, kao i da slušaju predavanje umetnice Mie David o umetničkim praksama u službi komemoracije genocida i drugih ratnih zločina, kao i predavanjima novinara Dinka Gruhonjića o odnosu Srbije prema genocidu u Srebrenici i načinu na koji treba izveštavati o genocidu u Srebrenici. Za većinu učesnika i učesnica ovo je bila prva poseta Srebrenici i prva prilika da se upoznaju sa pričama meštana čiji je život trajno obeležen prošlošću.

Moramo raditi regionalno na izgradnji mira

Dvadeset mladih aktivista iz oblasti tranzicione pravde iz pet post-konfliktnih zemalja u regionu – Srbija, Kosovo, Bosna i Hercegovina, Hrvatska i Crna Gora – okupilo se u Vršcu, u Srbiji, kako bi podelili iskustva, uspostavili kontakte i diskutovali, ali što je najvažnije nastavili sa sticanjem novih veština i znanja.

Mirovni aktivizam u regionu ima dugu tradiciju, više od 30 godina hrabri aktivisti, pojedinci i organizacije se bore za mir zasnovan na vrednostima demokratije i poštovanja ljudskih i manjinskih prava. U posleratnom periodu radili su na izgradnji mira i donošenju pravde za žrtve.

„Okupili smo se u Vršcu, u vreme kada tenzije u regionu rastu, a ratnohuškački govor je u javnom prostoru prisutniji nego ikada. Novi izazovi zahtevaju novu energiju i regionalno povezivanje mirovnih aktivista, na čemu smo upravo i radili u Vršcu. Upoznali smo nove ljude, ojačali stara partnerstva, naučili nove stvari i učvrstili našu posvećenost regionalnoj saradnji kada su u pitanju pitanja suočavanja sa prošlošću. Kako ekstremni nacionalizmi rastu i bivaju sve prisutniji u regionu, moramo biti glasniji, povezaniji i dosledniji nego ikad kako bismo ispunili svoje ciljeve. Želimo da sačuvamo mir i postignemo pomirenje koje se zasniva na pravdi za žrtve, istini i odgovornosti počinilaca.”

Trening je okupio učesnike iz Srbije, Kosova, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Hrvatske koji dolaze iz organizacija kao što su Inicijativa mladih za ljudska prava (Srbija, Kosovo, Crna Gora, Bosna i Hercegovina, Hrvatska), Fond za humanitarno pravo Kosovo, Akcija za ljudska prava, Centar za mir, nenasilje i ljudska prava – Osijek, Zaboravljena djeca rata, Memorijalni centar Srebrenica, Post-Conflict Research Center (PCRC).

Trening je organizovan u saradnji sa Programom za razvoj Ujedinjenih nacija (UNDP) uz finansijsku podršku Vlade Ujedinjenog Kraljevstva.

„Povezivanje mladih u Prešovskoj dolini“

Pilot projekat pod nazivom „Povezivanje mladih u Prešovskoj dolini“ podržan od strane Sektora za mlade Saveta Evrope imao je za cilj da se pozabavi nedostatkom interkulturalnog dijaloga između mladih ljudi različitog etničkog porekla u specifičnom kontekstu juga Srbije – Prešovske doline. Projekat je okupio 20 mladih osoba iz Preševa i Bujanovca na šestodnevnom treningu kako bi podelili i razmenili svoje ideje o demokratiji, ljudskim pravima, mirnim društvima i inkluzivnosti. Rezultat projekta su dve lokalne akcije koje su sproveli mladi učesnici, jednu u Preševu i drugu u Bujanovcu.

Inicijativa mladih za ljudska prava
Beograd, Srbija
Decembar 2021.
yihhr.org